HOE FUNCTIONEREN DE OUDER- EN JEUGDSTEUNPUNTEN EN SAMENWERKINGSVERBANDEN?

De beleving van ouders tussen wet en praktijk

Onderzoek naar de praktijkervaringen van ouders met
Ouder- en Jeugdsteunpunten en Samenwerkingsverbanden

Petra de Blok
onderwijsaffaire@gmail.com

2026

Inhoud

Hoe functioneren de Ouder- en Jeugdsteunpunten....2
en Samenwerkingsverbanden?....2
Analyse van 122 enquête-antwoorden....2
1. Managementsamenvatting....2
2. Opzet en leeswijzer....3
2.1 Wat zijn Samenwerkingsverbanden en Ouder- en Jeugdsteunpunten?....4
2.1.1. Wat is een Samenwerkingsverband (SWV)?....4
2.1.2. Wat is een Ouder- en Jeugdsteunpunt (OJS)?....4
3. Profiel van de respondenten....5
4. Bekendheid en toegang tot het Ouder- en Jeugdsteunpunt....5
5. Ervaringen met het Ouder- en Jeugdsteunpunt....6
6. Functioneren van samenwerkingsverbanden....7
6.1 Passende Ondersteuning en Betrokkenheid van Ouders....8
6.2 Besluitvorming, Procestempo en Documentatie....8
7. Uitkomst van de situaties....9
8. Ervaren meerwaarde en aanbevelingsbereidheid....10
9. Belangrijkste verbeterthema's uit de open antwoorden....10
9.1 Ouder- en Jeugdsteunpunten....10
9.2 Samenwerkingsverbanden....11
9.3 Overheid en stelsel....11
10. Toetsing aan het Landelijk Functiemodel OJS (Drie Pijlers & Bouwblokken)....12
10.1 Pijler 1: Informeren (Informatiepositie & Rechten)....12
10.2 Pijler 2: Steunen (Bereikbaarheid, Onafhankelijkheid & Maatwerk)....13
10.3 Pijler 3: Signalerend (Registratie, Evaluatie & Stelselleren)....13
10.4 Conclusie op de toetsing....14
11. Conclusies....14
12. Aanbevelingen voor vervolg....14
12.1 Aanbevelingen voor Samenwerkingsverbanden en Steunpunten....14
12.2 Aanbevelingen voor Ministerie van OCW en Inspectie van het Onderwijs....14
Bijlage A. Kerncijfers....15

Hoe functioneren de Ouder- en Jeugdsteunpunten en Samenwerkingsverbanden?

Analyse van 122 enquête-antwoorden

Dit rapport vat de enquête samen. Dit rapport beschrijft de ervaringen van een gerichte groep respondenten (hoofdzakelijk betrokken bij vastgelopen onderwijssituaties) en mag niet zonder aanvullend onderzoek worden geïnterpreteerd als een representatieve steekproef voor alle ouders, leerlingen, steunpunten of samenwerkingsverbanden in Nederland.

122 respondenten	95,9% niet gewezen op rechten	75,4% passende ondersteuning: nee	1,88 / 5 gemiddelde beoordeling SWV

1. Managementsamenvatting

De enquête laat een overwegend kritisch beeld zien van zowel de bekendheid en werking van Ouder- en Jeugdsteunpunten als van het functioneren van samenwerkingsverbanden. Vooral informatie over rechten, transparantie van besluitvorming, passende ondersteuning en de ervaren positie van ouders scoren laag.

Bekendheid is beperkt: 58 van de 122 respondenten (47,5%) antwoordden expliciet “Ja” op de vraag of zij wisten dat het samenwerkingsverband verplicht een Ouder- en Jeugdsteunpunt moet hebben; 64 respondenten (52,5%) geven aan hierover niet te zijn geïnformeerd. Eén respondent selecteerde bij de bekendheidsvraag zowel “Ja” als “Nee”.

53 respondenten (43,4%) namen contact op met een steunpunt. Binnen deze groep antwoordden 36 van 53 (67,9%) expliciet “Nee” op de vraag of zij het steunpunt als onafhankelijk ervaarden en 36 van 53 (67,9%) gaven aan dat het steunpunt niet daadwerkelijk had geholpen.

Het samenwerkingsverband wordt gemiddeld met 1,88 op een schaal van 1 tot 5 beoordeeld; 87 van 122 respondenten (71,3%) geven een 1 of 2.

117 van 122 respondenten (95,9%) zeggen niet op hun rechten te zijn gewezen; 113 van 122 (92,6%) niet op bezwaar- of klachtenprocedures.

92 van 122 respondenten (75,4%) antwoorden "Nee" op de vraag of het samenwerkingsverband passende ondersteuning heeft georganiseerd. 47 situaties (38,5%) eindigden in thuiszitten en 29 (23,8%) liepen bij invullen van de enquête nog.
De open antwoorden wijzen vooral op behoefte aan meer onafhankelijkheid, beter luisteren, betere vindbaarheid/bereikbaarheid, deskundige concrete hulp, transparantie en sterker toezicht op een passend en dekkend aanbod.

2. Opzet en leeswijzer

De analyse is gebaseerd op de enquête die gedeeld is via LinkedIn en in diverse (openbare maar ook besloten) Facebookgroepen. De enquête bestond uit 29 inhoudelijke vragen en is door 122 personen ingevuld. Gesloten vragen zijn samengevat in aantallen, percentages en, voor 1–5-schalen, gemiddelden.

Open antwoorden zijn indicatief thematisch geordend. Voor die thematische telling is een eenvoudige trefwoordcodering gebruikt; één antwoord kan daardoor bij meerdere thema's meetellen en de aantallen zijn niet bedoeld als formele kwalitatieve codering.

Deze enquête is opgesteld en verspreid door Onderwijsaffaire, een belangengroep die zich inzet voor het leerrecht van kinderen en die actief knelpunten in de onderwijspraktijk signaleert. De vraagstelling en de wervingskanalen (waaronder de eigen lotgenotengroepen van de organisatie) sluiten aan bij die missie. Dit rapport moet daarom gelezen worden als een gerichte signaalmeting vanuit een betrokken partij, niet als een onafhankelijk, representatief onderzoek.

Belangrijke beperkingen: de steekproef is zelf selecterend, alle invullers duidden zich aan als ouder/verzorger (één respondent selecteerde daarnaast "anders"), aantallen per provincie en samenwerkingsverband zijn klein en ongelijk verdeeld, en enkele respondenten hebben vervolgvragen ingevuld ondanks een eerdere overslaginstructie.

Van de 122 anonieme inzendingen gaven 53 formulieren bij Vraag 6 aan dat er contact is opgenomen met een steunpunt. Binnen de dataset bleken bij 14 formulieren vervolgvragen (Vraag 7–12) te zijn ingevuld, terwijl op hetzelfde formulier bij Vraag 6 "Nee" was geantwoord. Vanwege deze logische tegenstrijdigheid zijn deze vervolgantwoorden niet meegenomen in de analyse. De resultaten over de contactervaringen betreffen daardoor uitsluitend de subgroep van 53 formulieren waarbij expliciet "Ja" is geantwoord op Vraag 6.

Vraag 13 (naar het betrokken Samenwerkingsverband) bevatte een directe link naar een officiële zoekfunctie. Een deel van de respondenten kon of wilde, ondanks deze link, geen eenduidige SWV-naam invullen (bijvoorbeeld "geen idee, alles liep via school"). Omdat de zoekmogelijkheid direct beschikbaar was, wijst dit niet op een gebrek aan hulpmiddelen, maar eerder op een inhoudelijk gebrek aan zicht op welke instantie verantwoordelijk is,

een bevinding die aansluit bij de bredere signalen over onbekendheid en gebrekkige transparantie in dit rapport.

2.1 Wat zijn Samenwerkingsverbanden en Ouder- en Jeugdsteunpunten?

Om het rapport goed te kunnen duiden, is inzicht nodig in de wettelijke rol en onderlinge verhouding van beide instanties binnen het stelsel van Passend Onderwijs:

2.1.1. Wat is een Samenwerkingsverband (SWV)?

Aangesloten scholen in het primair (PO) en voortgezet onderwijs (VO) vormen samen een regionaal Samenwerkingsverband. Het SWV krijgt vanuit het Rijk de middelen en de wettelijke opdracht om ervoor te zorgen dat elke leerling in de regio die extra ondersteuning nodig heeft, een passende onderwijsplek krijgt (de zogenaamde *zorgplicht*). Het SWV beslist onder meer over de toewijzing en financiering van extra ondersteuning, arrangeert speciale onderwijsplekken (toelaatbaarheidsverklaringen) en stelt het regionale ondersteuningsplan vast.

2.1.2. Wat is een Ouder- en Jeugdsteunpunt (OJS)?

Sinds 2022 is elk samenwerkingsverband wettelijk verplicht om een Ouder- en Jeugdsteunpunt in te richten. Het Ouder- en Jeugdsteunpunt (OJS) is ingevoerd als onderdeel van de wettelijke *Verbeteraanpak Passend Onderwijs*[1] en verankerd in de *Wet versterking positie ouders en leerlingen*.[2] Sinds 1 januari 2025 heeft elk Samenwerkingsverband Passend Onderwijs (zowel in het primair als het voortgezet onderwijs) de wettelijke plicht om te beschikken over een operationeel steunpunt. Dit steunpunt is bedoeld als een laagdrempelige, toegankelijke en onafhankelijke voorziening voor ouders en leerlingen.

Een OJS heeft drie wettelijke kerntaken:

1. Informeren: Duidelijke informatie bieden over passend onderwijs, voorzieningen in de regio en de rechten van ouders en leerlingen.
2. Steunen: Ouders en jeugdigen bijstaan, naar hen luisteren en meedenken wanneer er vragen of vastgelopen situaties op school ontstaan.
3. Signaleren: Ervaringen en knelpunten uit de praktijk verzamelen en (geanonimiseerd) terugkoppelen aan het samenwerkingsverband en de overheid, zodat het regionale aanbod verbeterd kan worden.

Hoewel het OJS is bedoeld om ouders onafhankelijk te steunen, vallen veel steunpunten organisatorisch of financieel direct onder hetzelfde Samenwerkingsverband dat ook over

[1] *Bron; https://www.rijksoverheid.nl/themas/onderwijs/passend-onderwijs/passend-onderwijs-verbeteren*
[2] *Bron; https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK012977*

de middelen en toewijzingen beslist. Deze dubbelrol leidt in de praktijk vaak tot twijfel bij ouders over de daadwerkelijke onafhankelijkheid van het steunpunt.

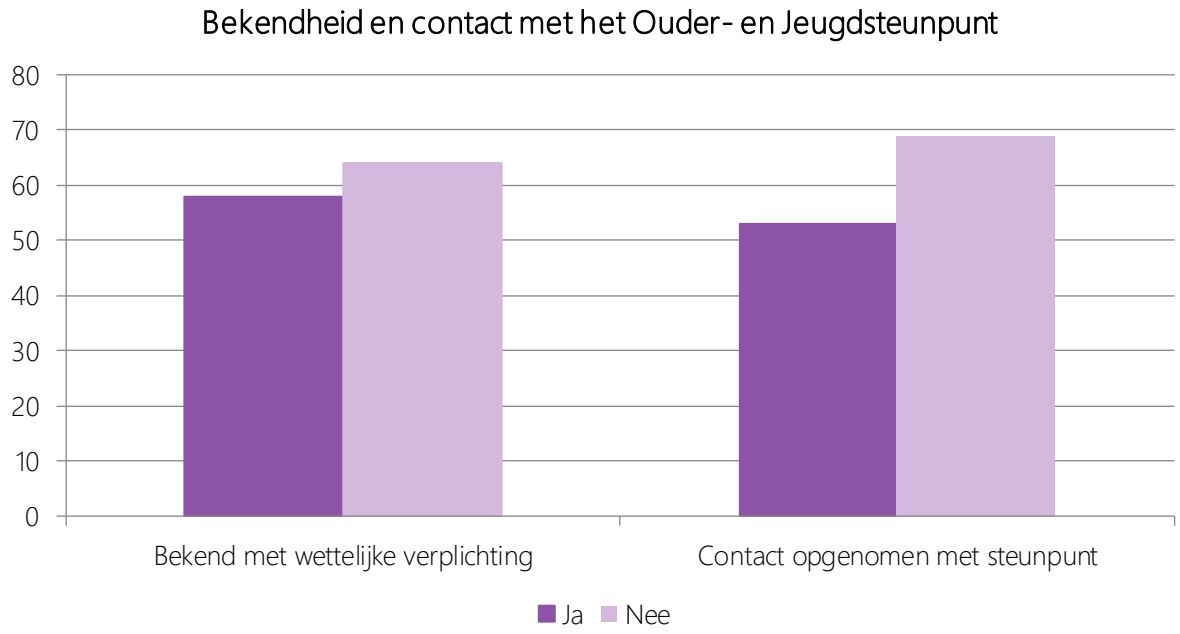
3. Profiel van de respondenten

Alle 122 reacties zijn ingevuld door iemand die zich als ouder/verzorger aanduidt; één respondent selecteerde daarnaast 'anders'. De meeste reacties komen uit Zuid-Holland (28), Noord-Holland (26), Noord-Brabant (18), Gelderland (17) en Overijssel (8). Basisonderwijs is het meest genoemde enkelvoudige schooltype (39), gevolgd door voortgezet onderwijs (36), 'anders' (22) en voortgezet speciaal onderwijs (10).

4. Bekendheid en toegang tot het Ouder- en Jeugdsteunpunt

Hoewel het hebben van een Ouder- en Jeugdsteunpunt een wettelijke verplichting is voor elk samenwerkingsverband, schiet de actieve informatievoorziening vanuit scholen en instanties ernstig tekort. Dit blijkt uit de mate waarin respondenten op de hoogte zijn gebracht van het bestaan van het steunpunt.

De wettelijke verplichting is bij iets minder dan de helft van de respondenten expliciet bekend. Tegelijk geeft 52,5% aan niet actief te zijn geïnformeerd. Internet is de meest genoemde informatiebron na 'niet geïnformeerd'; school wordt vier keer als bron genoemd. Dit suggereert dat vindbaarheid en actieve bekendmaking een belangrijke eerste verbeteropgave zijn.

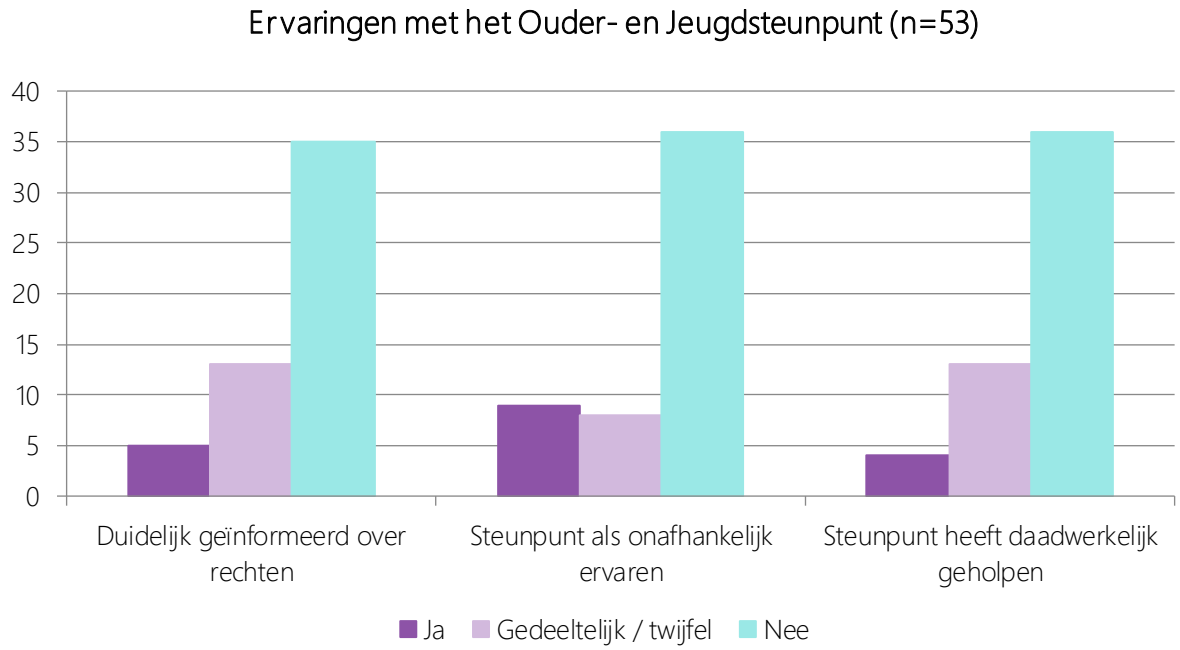

Grafiek 1: Bekendheid, informatievoorziening en contact met het Ouder- en Jeugdsteunpunt (n=122). Minder dan de helft van de ouders (47,5%) wist dat het steunpunt verplicht is, en 52,5% geeft aan er niet actief over te zijn geïnformeerd.

5. Ervaringen met het Ouder- en Jeugdsteunpunt

Ouders die wel contact opnamen met een Ouder- en Jeugdsteunpunt oordelen in meerderheid kritisch over de ontvangen hulp en de positie van het steunpunt. Met name de ervaren onafhankelijkheid en het daadwerkelijk bieden van hulp laten lage uitkomsten zien.

Het oordeel van de 53 respondenten met contactervaring is overwegend negatief: bereikbaarheid scoort gemiddeld 2,66/5 en 'serieus genomen voelen' 2,55/5. **Slechts 5** respondenten voelden zich **duidelijk geïnformeerd** over hun rechten en **9 ervaarden het steunpunt als onafhankelijk.** Vier respondenten gaven aan dat het steunpunt daadwerkelijk hielp, tegenover 13 gedeeltelijk en 36 niet.

Grafiek 2: Ervaringen van respondenten die contact hebben opgenomen met het steunpunt (n=53). Binnen deze groep ervaart 67,9% het steunpunt niet als onafhankelijk van het samenwerkingsverband en geeft eveneens 67,9% aan niet daadwerkelijk te zijn geholpen.

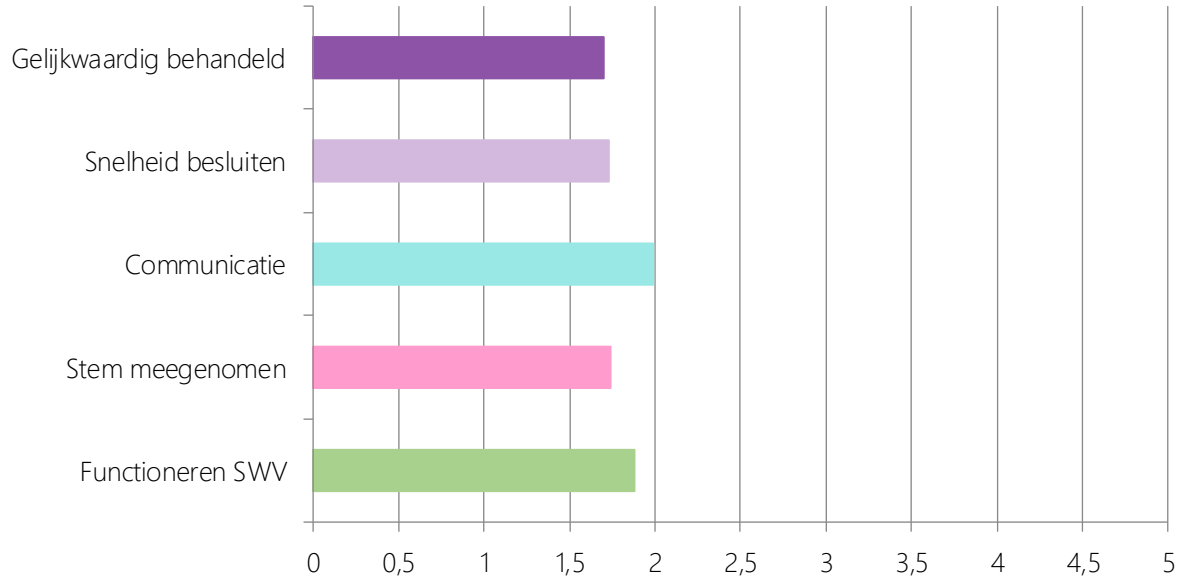
De open antwoorden van respondenten tonen een duidelijke behoefte aan structuur-veranderingen bij de steunpunten. Aan de hand van een thematische trefwoordcodering zijn de belangrijkste verbeterpunten voor het Ouder- en Jeugdsteunpunt in kaart gebracht.
In de 93 inhoudelijke open verbetersuggesties keren meerdere thema's terug.
De telling is indicatief en gebaseerd op dezelfde eenvoudige trefwoordcodering als beschreven in de methode; één antwoord kan bij meerdere thema's meetellen:

- Borging van onafhankelijkheid: Respondenten benadrukken dat het steunpunt losgekoppeld moet worden van het samenwerkingsverband om belangenverstrengeling te voorkomen en écht voor de ouder en het kind te kunnen opkomen.
- Bekendheid en vindbaarheid: Veel ouders ontdekken het bestaan van het steunpunt pas achteraf of via deze enquête; zij pleiten voor een verplichte actieve informatievoorziening via scholen bij inschrijving of bij de eerste signalen van uitval.
- Deskundige en daadwerkelijke ondersteuning: Er is grote behoefte aan concrete procesbegeleiding door deskundigen (zoals ervaringsdeskundigen) die langere tijd meelopen in plaats van enkel vrijblijvend te adviseren.
- Luisteren en serieus nemen: Ouders vragen om erkenning als gelijkwaardige gesprekspartner en wensen een directere bereikbaarheid (telefonisch) met een kortere reactietijd, evenals een actievere rol wanneer kinderen dreigen te ontsporen of thuis te zitten.

6. Functioneren van samenwerkingsverbanden

De tevredenheid over het algemene functioneren van de regionale samenwerkingsverbanden is onder de respondenten uiterst laag. Het samenwerkingsverband (SWV) heeft de wettelijke zorgplicht om voor iedere leerling in de regio met een extra ondersteuningsbehoefte een passende onderwijsplek te realiseren. Uit de enquête onder 122 respondenten blijkt dat de samenwerkingsverbanden op alle gemeten kernaspecten van deze zorgplicht gemiddeld ruim onder de voldoende scoren. Het algemene oordeel over het functioneren van het samenwerkingsverband bedraagt gemiddeld slechts 1,88 op een schaal van 1 tot 5.

Gemiddelde scores voor het samenwerkingsverband (1–5)

Grafiek 3. Gemiddelde tevredenheidsscores over het functioneren van de samenwerkingsverbanden, op een schaal van 1 tot 5 (n=122). Van de gemeten aspecten wordt de gelijkwaardige positie van ouders het laagst beoordeeld (1,70). Het algemene functioneren krijgt een gemiddelde score van 1,88.

6.1 Passende Ondersteuning en Betrokkenheid van Ouders

De kernopdracht van het samenwerkingsverband is het tijdig organiseren van een passend onderwijsaanbod. De ervaringen van ouders op dit vlak laten grote knelpunten zien:

- **Geen passende ondersteuning: 75,4%** van de respondenten (92 van de 122) antwoordt **´Nee´** op de vraag of het samenwerkingsverband passende ondersteuning heeft georganiseerd. Daarnaast antwoorden 26 respondenten ´Gedeeltelijk´, 3 ´Ja´ en 1 respondent selecteerde zowel ´Ja´ als ´Gedeeltelijk´.
- **Positie van de ouder (´Stem meegenomen´):** Ouders ervaren weinig invloed op de besluitvorming rond hun eigen kind. De stelling ´Had u het gevoel dat uw stem werd meegenomen? ´ scoort gemiddeld **1,74 op 5**. 71 van de 122 respondenten (58,2%) gaven hier de laagst mogelijke score (1 op 5).
- **Duidelijkheid van communicatie:** Ook de communicatie vanuit het SWV naar ouders wordt laag beoordeeld. Dit onderdeel scoort gemiddeld **1,99 op 5**.

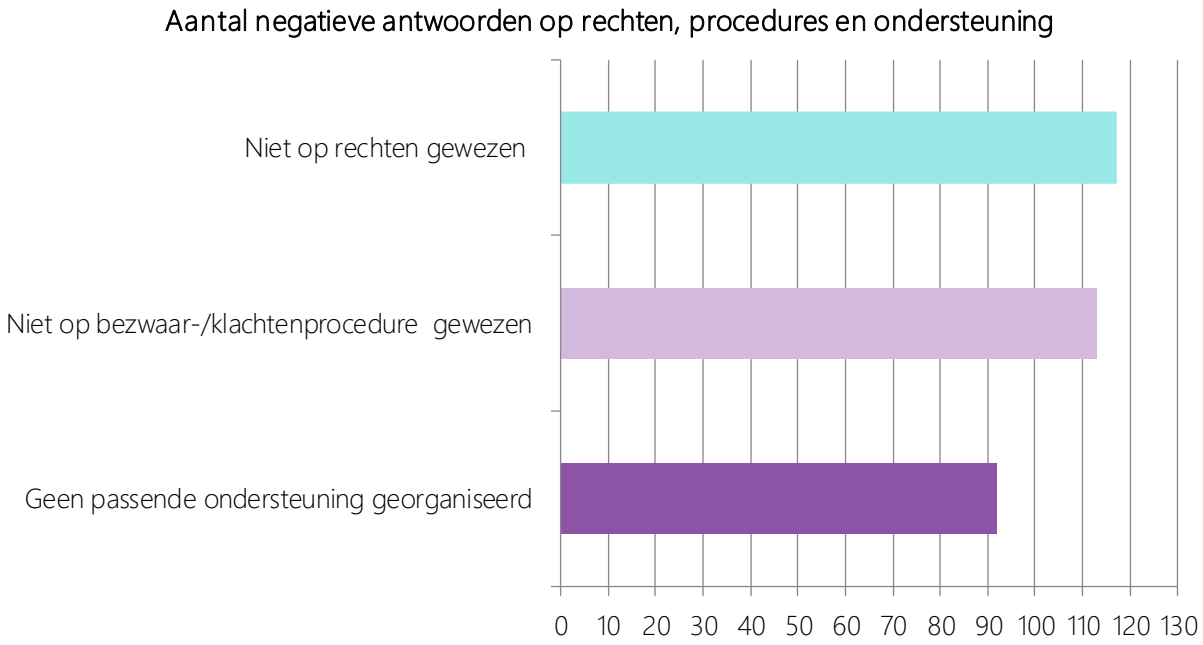
Naast de inhoudelijke ondersteuning schiet ook de informatievoorziening over juridische waarborgen en procedures tekort. Het overgrote deel van de ouders geeft aan niet te zijn gewezen op hun wettelijke rechten of bezwaarmogelijkheden.

6.2 Besluitvorming, Procestempo en Documentatie

Naast de inhoudelijke ondersteuning is ook de procesmatige gang van zaken rond besluiten (zoals Toelaatbaarheidsverklaringen of arrangementen) een bron van frustratie voor ouders:

1. **Snelheid van besluiten:** De tevredenheid over de doorlooptijden scoort gemiddeld **1,73 op 5**. In de open antwoorden melden respondenten dat lange procedures de ondersteuning kunnen vertragen en in vastgelopen situaties extra druk veroorzaakt. Wat in veel casussen direct bijdraagt aan het ontstaan van (langdurig) thuiszitten
2. **Transparantie in besluitvorming: 80 van de 122** respondenten (65,6%) antwoorden **´Nee´** op de vraag of zij inzicht hadden in hoe besluiten werden genomen. 29 antwoorden ´Gedeeltelijk´, 9 ´Ja´ en 4 selecteerden zowel ´Gedeeltelijk´ als ´Nee´.
3. **Beschikbaarheid van dossierstukken: 64 respondenten** antwoorden **´Nee´** op de vraag of benodigde informatie en documenten gemakkelijk verkrijgbaar waren; 14 antwoorden ´Alleen na herhaald verzoek´ en 6 selecteerden zowel ´Alleen na herhaald verzoek´ als ´Nee´. Daarnaast antwoorden 16 ´Ja, zonder problemen´, 19 ´Niet van toepassing´ en 3 zowel ´Nee´ als ´Niet van toepassing´. Deze

antwoordstructuur laat zien dat toegang tot documenten voor een aanzienlijke groep problematisch was, maar leent zich niet voor één eenduidig percentage zonder aanvullende coderingskeuze.

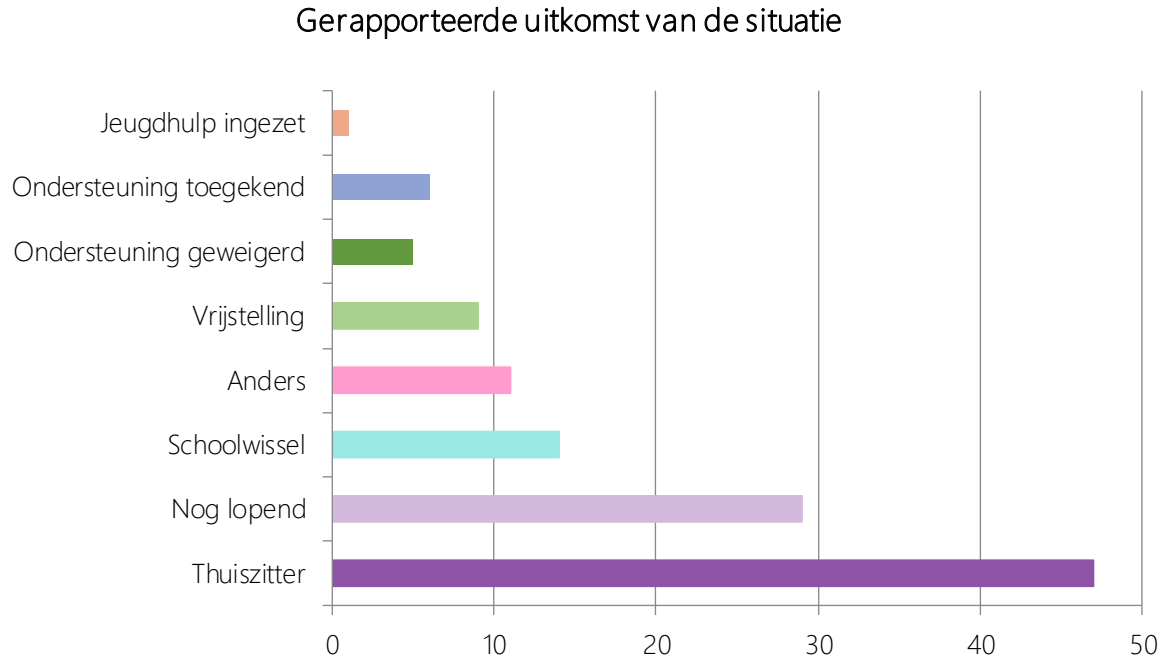

Grafiek 4: Aandeel respondenten met een negatieve ervaring op het gebied van rechten, procedures en ondersteuning (n=122). Een ruime meerderheid van 95,9% werd niet gewezen op de eigen rechten en 92,6% niet op klacht- of bezwaarprocedures.

7. Uitkomst van de situaties

De uitkomsten van de casussen onder de respondenten benadrukken het vastgelopen karakter van de onderwijssituaties. Bij meer dan een derde van de gezinnen heeft de situatie geleid tot het volledig buiten het onderwijssysteem vallen van het kind.

De grootste categorie is ´thuiszitter´ (47 van 122; 38,5%). Daarnaast waren 29 situaties (23,8%) nog lopend, 14 eindigden in een schoolwissel, 11 in ´anders´, 9 in een vrijstelling, 6 in toegekende ondersteuning, 5 in geweigerde ondersteuning en 1 in ingezette jeugdhulp. Deze verdeling past bij het sterk probleemgerichte karakter van de respons en benadrukt tegelijk dat de enquête vooral ervaringen uit complexe of vastgelopen situaties bevat.

Grafiek 5: Gerapporteerde uitkomst van de situatie waarin de ouder en het kind zich bevinden (n=122). In 38,5% van de gevallen (47 situaties) is het kind een thuiszitter geworden; in 23,8% van de gevallen (29 situaties) was het proces op het moment van invullen nog lopende.

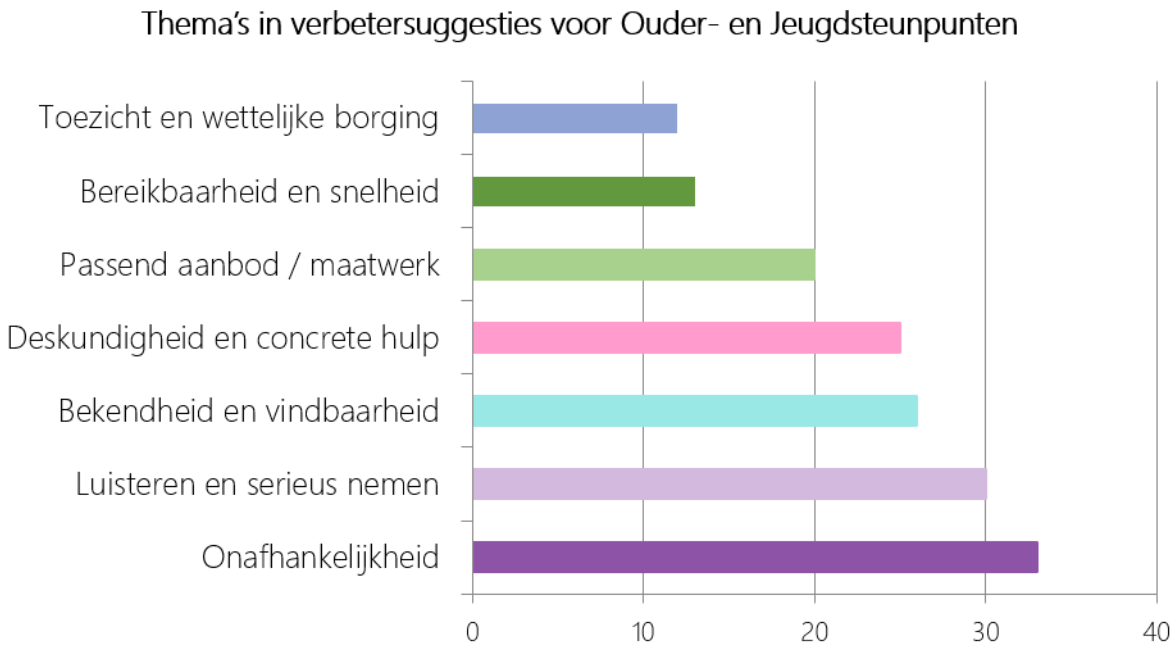
8. Ervaren meerwaarde en aanbevelingsbereidheid

Op de vraag of het Ouder- en Jeugdsteunpunt verschil heeft gemaakt antwoorden 57 respondenten ´Niet van toepassing´, 55 ´Nee´, 5 ´Een beetje´ en 3 ´Ja´; daarnaast zijn er twee gecombineerde antwoorden (´Nee, Niet van toepassing´ en ´Een beetje, Nee´) Bij de vraag of men andere ouders zou adviseren contact op te nemen zijn er 47 antwoorden ´Niet van toepassing´, 39 ´Nee´, 20 ´Misschien´, 14 ´Ja´ en 2 gecombineerde antwoorden ´Ja, Misschien´. Daarmee is de ervaren meerwaarde in deze respondentengroep beperkt.

9. Belangrijkste verbeterthema's uit de open antwoorden

9.1 Ouder- en Jeugdsteunpunten

- Garandeer zichtbare en geloofwaardige onafhankelijkheid van het samenwerkingsverband.
- Maak het steunpunt actief vindbaar via school, samenwerkingsverband en andere kanalen; bied laagdrempelige telefonische bereikbaarheid.
- Versterk kennis van rechten, procedures en het regionale ondersteuningsaanbod, zodat het steunpunt niet alleen doorverwijst maar concrete handelingsopties kan bieden.
- Werk vanuit gelijkwaardigheid en ervaringsdeskundigheid en volg signalen over thuiszitten actiever op.

Grafiek 6: Indicatieve verdeling van de belangrijkste verbeterthema's uit 93 open antwoorden over Ouder- en Jeugdsteunpunten. Bekendheid/vindbaarheid (22) en waarborging van onafhankelijkheid (21) worden het vaakst genoemd.

9.2 Samenwerkingsverbanden

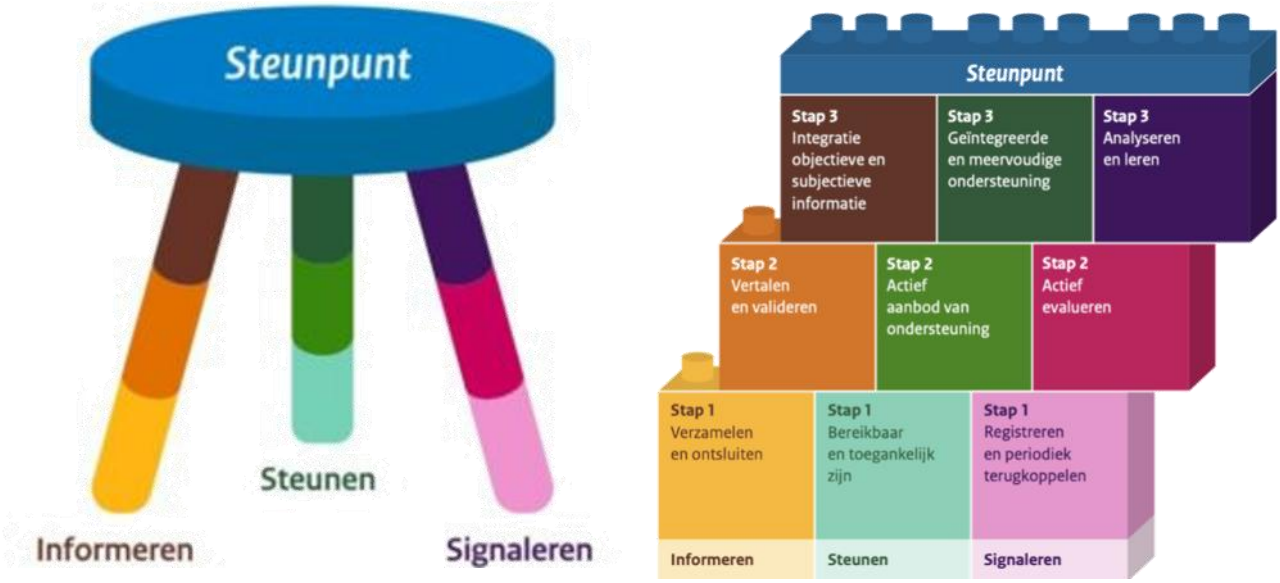
- Organiseer aantoonbaar passend maatwerk en een dekkend aanbod, vooral voor leerlingen die vastlopen of thuiszitten.
- Verbeter transparantie van overleg, besluitvorming, motivering, documenten en financiële keuzes.
- Betrek ouders en leerlingen eerder en gelijkwaardiger, en maak helder wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Verminder doorlooptijden en voorkom dat procedures of bestuurlijke grenzen de ondersteuning vertragen.

9.3 Overheid en stelsel

- Versterk onafhankelijk toezicht en handhaving op wettelijke verplichtingen van samenwerkingsverbanden en steunpunten.
- Borg leerrecht en passende ondersteuning sterker in de praktijk, inclusief alternatieven wanneer regulier schoolbezoek tijdelijk niet haalbaar is.
- Maak verantwoordelijkheden, rechtsbescherming en toegang tot klachten/bezwaar eenvoudiger en zichtbaarder voor ouders en leerlingen.
- Onderzoek financieringsprikkels en verantwoordingsmechanismen die maatwerk of snelle inzet van ondersteuning kunnen belemmeren.

10. Toetsing aan het Landelijk Functiemodel OJS (Drie Pijlers & Bouwblokken)[3]

De landelijke visie op Ouder- en Jeugdsteunpunten rust op drie gelijkwaardige pijlers Informeren, Steunend en Signalerend die samen het fundament vormen voor een goed functionerend steunpunt. Elk van deze pijlers ontwikkelt zich via drie opbouwende stappen (van basale bereikbaarheid tot geïntegreerd leren en analyseren).

Wanneer de enquêteresultaten uit deze meting worden gelegd naast dit functiemodel, ontstaat een helder beeld van de kloof tussen de beoogde werking en de praktijkervaringen van de respondenten.

10.1 Pijler 1: Informeren (Informatiepositie & Rechten)

De eerste poot van het steunpunt heeft als doel ouders te voorzien van begrijpelijke, neutrale en accurate informatie over het onderwijsstelsel, passend onderwijs en hun juridische positie.

- Stap 1 (Verzamelen en ontsluiten): De basisvoorwaarde, bekendheid en vindbaarheid, schiet in de praktijk tekort. 52,5% van de respondenten geeft aan niet te zijn geïnformeerd over het bestaan van het steunpunt. Slechts vier respondenten noemen school als informatiebron.
- Stap 2 (Vertalen en valideren): Informatievoorziening over juridische waarborgen schiet ernstig tekort. 95,9% geeft aan niet te zijn gewezen op hun rechten en 92,6% is niet geïnformeerd over bezwaar- of klachtenprocedures.
- Stap 3 (Integratie objectieve & subjectieve informatie): Ouders ervaren dat hun eigen perspectief en inbreng beperkt worden meegewogen. De ervaren invloed ("stem meegenomen") scoort gemiddeld 1,74 op 5.

[3] *Bron; https://www.ondersteuningspleinojs.nl/*

10.2 Pijler 2: Steunen (Bereikbaarheid, Onafhankelijkheid & Maatwerk)

De tweede poot omvat het daadwerkelijk bijstaan van ouders en jongeren via laagdrempelige bereikbaarheid, deskundige advisering en onafhankelijke procesbegeleiding.

- Stap 1 (Bereikbaar en toegankelijk zijn): Drempels in het eerste contact blijven hoog. Onder de 53 respondenten die expliciet aangaven contact te hebben opgenomen, krijgt de bereikbaarheid een gemiddelde score van *2,66 op 5*. In de open antwoorden wordt onder meer behoefte genoemd aan directe, telefonische toegankelijkheid en snellere respons.
- Stap 2 (Actief aanbod van ondersteuning): Het ervaren nut van de geboden ondersteuning is laag. 36 van de 53 respondenten met contact (67,9%) antwoorden ´Nee´ op de vraag of het steunpunt daadwerkelijk heeft geholpen; 13 antwoorden ´Gedeeltelijk´ en 4 ´Ja´. Daarnaast antwoordt 75,4% van de totale respons ´Nee´ op de vraag of het SWV passende ondersteuning heeft georganiseerd.
- Stap 3 (Geïntegreerde en meervoudige ondersteuning): Onafhankelijkheid is een cruciale voorwaarde voor effectieve steun in complexe situaties. Van de 53 respondenten met contact antwoorden 36 (67,9%) ´Nee´ op de vraag of het steunpunt onafhankelijk was; 9 antwoorden ´Ja´, 7 ´Twijfel´ en 1 zowel ´Nee´ als ´Twijfel´. Dit wijst op een breed ervaren vertrouwensprobleem binnen deze respondentengroep.

10.3 Pijler 3: Signalerend (Registratie, Evaluatie & Stelselleren)

De derde poot verplicht steunpunten om knelpunten in het regionale aanbod te registreren, patronen te analyseren en de uitkomsten terug te koppelen aan het bestuur van het samenwerkingsverband en de overheid om stelselmatig te leren.

- Stap 1 (Registreren en periodiek terugkoppelen): De uitkomsten uit de enquête laten zien dat ernstige signalen (zoals dreigend of feitelijk thuiszitten) sterk aanwezig zijn. Bij 38,5% van de respondenten eindigde de situatie in thuiszitten en bij 23,8% liep de casus nog.
- Stap 2 & 3 (Actief evalueren, analyseren en leren): De geaggregeerde uitkomsten wijzen binnen deze respondentengroep op beperkte ervaren meerwaarde. Op de vraag of het steunpunt verschil heeft gemaakt antwoorden 3 respondenten ´Ja´, 5 ´Een beetje´ en 55 ´Nee´; 57 antwoorden ´Niet van toepassing´ en 2 geven een gecombineerd antwoord. De open antwoorden bevatten daarnaast terugkerende oproepen om praktijkervaringen van ouders en jongeren actiever te benutten voor verbetering.

10.4 Conclusie op de toetsing

Wanneer het functioneren van de steunpunten wordt afgemeten aan het driepotige krukmodel, blijkt dat **alle drie de poten wankelen**:

1. **Informeren** blijft steken bij onvoldoende vindbaarheid en het ontbreken van actieve voorlichting over rechten en klachtroutes.
2. **Steunen** mist de vereiste (ervaren) onafhankelijkheid en leidt in het overgrote deel van de gemeten casussen niet tot concrete uitkomsten of ondersteuning.
3. **Signalerend** functioneert onvoldoende als veiligheidsnet, waardoor signalen over vastlopende kinderen (zoals thuiszitters) onvoldoende leiden tot tijdig bijsturen of stelselmatige verbeteringen.

11. Conclusies

Binnen deze enquête ontstaat een samenhangend beeld van beperkte informatiepositie, geringe ervaren invloed en onvoldoende zichtbare rechtsbescherming. De kritiek richt zich niet op één enkel contactmoment, maar op een keten: onbekendheid met het steunpunt, twijfel over onafhankelijkheid, beperkte praktische hulp, weinig inzicht in besluitvorming en een lage waardering van de uiteindelijke ondersteuning door het samenwerkingsverband.

De uitkomsten vormen een duidelijke signaalmeting, maar geen representatieve effectmeting. Voor beleidsconclusies op landelijk niveau is aanvullend onderzoek nodig met een grotere en gestratificeerde steekproef, waarin ook ouders met positieve of minder complexe ervaringen, jongeren zelf, scholen, steunpunten en samenwerkingsverbanden worden betrokken.

12. Aanbevelingen voor vervolg

12.1 Aanbevelingen voor Samenwerkingsverbanden en Steunpunten

- **Actieve informatieplicht:** Verplicht het vermelden van het Ouder- en Jeugdsteunpunt, inclusief contactgegevens en rechten, in elk Ontwikkelperspectief (OPP) en op het schoolrapport.
- **Onafhankelijke positionering:** Breng het steunpunt organisatorisch en qua communicatie los van de besluitvormende organen van het samenwerkingsverband.

12.2 Aanbevelingen voor Ministerie van OCW en Inspectie van het Onderwijs

- **Toezicht op rechtsbescherming**: Stel landelijke kwaliteits- en servicenormen op voor steunpunten en toets de naleving van de informatieplicht en bezwaarprocedures actief bij visitaties.
- **Landelijke monitoring**: Monitor niet alleen de processen, maar ook de harde uitkomsten (zoals de gemiddelde duur van thuiszitten en schooluitval).

Bijlage A. Kerncijfers

Indicator	Aantal	Percentage / gemiddelde
Bekend met verplichte aanwezigheid steunpunt	58 van 122	47,5% expliciet Ja
Niet geïnformeerd over steunpunt	64 van 122	52,5%
Contact opgenomen met steunpunt	53 van 122	43,4%
Steunpunt niet als onafhankelijk ervaren	36 van 53	67,9% expliciet Nee
Steunpunt heeft niet geholpen	36 van 53	67,9% expliciet Nee
Functioneren SWV	122	gemiddeld 1,88 / 5
Passende ondersteuning georganiseerd	92 van 122	75,4% antwoordt Nee
Niet gewezen op rechten	117 van 122	95,9%
Niet gewezen op bezwaar/klachten	113 van 122	92,6%
Thuiszitter als uitkomst	47 van 122	38,5%

COLOFON

- Titel: Hoe functioneren de Ouder- en Jeugdsteunpunten en Samenwerkingsverbanden?
- Auteur: Petra de Blok
- Vormgeving: Petra de Blok
- Afbeeldingen: AI (Gemini)
- Jaar van uitgave: 2026

©2026 Petra de Blok ~Onderwijsaffaire

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder voorafgaande toestemming.